

Nagy András

A JÁSZBERÉNYI CIVIL SZERVEZETEK ÉS AZ ÖNKORMÁNYZAT KAPCSOLATÁRÓL

A 2010. őszi önkormányzati választások után Jászberényben az új képviselőtestület komoly szerkezeti változtatásokat hajtott végre a munkamegosztásában. A korábbi 6-7 állandó bizottság helyett csak 4-et hozott létre. Ezzel egyrészt célszerűen alkalmazkodni akartunk a kormányzat, a minisztériumok szerkezetéhez, másrészt takarékosági célokat is figyelembe vettünk. Továbbá ezzel a bizottsági szerkezettel minden képviselőnek pontosan egy tisztsége, vagy feladatköre lett. Hasonlóképpen a korábbi két tanácsnok helyett is csak egyet bízott meg a testület. Jelen esetben városkapcsolati tanácsnokot, akinek feladat- és hatáskörét az alábbiak szerint határozza meg a képviselőtestület a szervezeti és működési szabályzatában. „A városkapcsolati tanácsnok

- Kapcsolatot tart a jászberényi civil szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal, egyesületekkel, érdekképviselői szervezetekkel.
- Koordinálja a testvérvárosi kapcsolatokkal összefüggő feladatokat.
- Javaslatot tesz a testvérvárosokba és más bel- és külföldi utakra utazó önkormányzati küldöttség tagjaira a Jogi, Ügy- és Közrendi Bizottságnak.
- Eljár a képviselő-testület által hatáskörébe utalt egyéb ügyekben.”

Az első mondat szerint az szmsz szintjén először jelenik meg az önkormányzatnak a civil szervezetekkel való intézményesített kapcsolattartási szándéka. A fenti feladatok végzésével személyemet bízta meg a testület. Ez a megbízás azonban nem zárja ki és nem is helyettesíti az önkormányzat tisztségviselőinek, képviselőinek, bizottságainak kapcsolattartását a civil szervezeteinkkel. Sőt az továbbra is kívánatos és hasznos minden képviselő részéről. Hiszen civiljeink elhivatott, lelkes, a közjót szolgáló önkéntes munkát végeznek, s ezért figyelmet, tiszteletet, elismerést és támogatást érdemelnek.

Nyilván ha kapcsolatot kell tartanom a civil szervezetekkel, akkor ahhoz tudnom kell kik, milyen szervezetek vannak, működnek városunkban. Természetesen ez a te-rep nem volt ismeretlen számomra, hiszen régen részt veszek városunk közéletében. Pályám korábbi szakaszában gimnázium igazgatóként, de főleg önkormányzati képviselőként, s még inkább alpolgármesterként sok emberrel, szervezettel volt módom megismerkedni. A jászberényi civil szervezetek számbavételéhez mindmáig kiváló forrás a 2009-ben megjelent Jászszági Civil Adattár. Ezt a rendkívül hasznos kiadványt a Déryné Művelődési Központ munkatársai az akkori igazgató, Sas István vezetésével állították össze. Kiadta a Déryné Művelődési Központ és a Jászok Egyesülete. A megjelenést támogatta a Jászszági Menedzser Klub Egyesület. Tudjuk, hogy az eltelt három év alatt alakultak új civil szervezetek is, meg olyanok is vannak, amik időközben megszűntek, vagy szüneteltetik tevékenységüket. Ám ennek ellenére az adattár máig is időszerű és jól használható segítség az érdeklődőknek. Ebben a füzetben 212

civil szervezetről olvashatjuk a fontos jellemzőiket, pontos adataikat, elérhetőségeiket, valamint részletes ismertetőt a tevékenységükről, amelyet a számukra megküldött egységes adatlapok kitöltésével és visszaküldésével juttathattak el a szerkesztőkhez. További hasznos rész benne annak a 261 jáászági civil szervezetnek a nevét és elérhetőségét tartalmazó felsorolás, amit a Központi Statisztikai Hivatal adatainak felhasználásával készítettek. Kár, hogy ezek a szervezetek nem küldtek be adatlapot magukról, így sokuk esetében csak a nevükből lehet következtetni a tevékenységükre. A jáászberényiek közül 82 szervezetről szerepel részletes ismertető, s rajtuk kívül csak nevével és székhelyével szerepel további 106. Az adattár végén nagyon helyesen szerepel annak a három nagy szervezetnek a részletes ismertetése is, amelyek székhelye nem a Jáászág, de akik áldásos tevékenységüket kistérségünkben is végzik. Jelesül a Jáászágért Alapítvány, a Jáászok Egyesülete és a Csányi Alapítvány a Gyermekekért. A jáászberényi civil szervezetekről a polgármesteri hivatal szervezési iroda korábbi munkatársai 2010-ben is készítettek egy kimutatást. Abban 168-an szerepeltek nevükkel, képviselőjük nevével és címével, s többnyire az elérhetőségi telefonszámukkal is. Ez a szám jól közelíti a fent említett civil adattárban összegyűjtött, működő helyi szervezetek számát, a 188-at.

Abból a célból, hogy a civil szervezeteinkkel gyorsan, biztonságosan és olcsón – hisz a papír alapú, postai levelezés nagyon munka- és időigényes, valamint igen költséges is már - tudjuk tartani a kapcsolatot, megjelentettünk egy hirdetést városunk lapjában, a Jáászúrtben. Abban kértük, hogy a szervezési irodára juttassák el az internetes elérhetőségeiket. Sajnálattunkra nem hogy nem mindegyikük, hanem csak elég kevesen tették ezt meg közülük. Így jelenleg a hivatalban mindössze 33(!) szervezet elektronikus levélcímével rendelkezünk.

Az új önkormányzat civil szervezetek felé fordulásának másik jele, hogy az utóbbi két év költségvetési rendeletében is külön sorban szerepelt részükre támogatási összeg, „Civil szervezetek pályázati kerete” címmel. Ezek az összegek a Jogi-, Ügy- és Közrendi Bizottság által felhasználható összegek között vannak. A keret felhasználására a városkapcsolati tanácsnok tesz javaslatot, az általa felkért civil tanácsadó testület véleményének kikérésével. A javaslatról tehát a bizottság dönt, de jogszabály szerint az alapítványoknak adandó összegekről, tételekről még a képviselőtestületnek is kell egy jóváhagyó döntést hoznia. A civil tanácsadó testületbe Dr. Gyárfás Katalin főorvos asszonyt, Vargáné Deme Katalin igazgató asszonyt, Ács Tibor riportert és Telek Béla művésztanárt kértük fel polgármester úrral. Ők a közélet széles területein szerzett jártasságuk alapján, eddigi ismereteik és tapasztalataik révén a szakterületükhöz kapcsolódó pályázatok véleményezésében, a felosztandó összegek arányosításában, a felhasználási javaslat kimunkálásában sokat segítettek.

A civil szervezetek pályázati kerete 2011-ben 13 millió forint volt. Viszont 2012-ben a gazdasági helyzet szorítása miatt már csak 7 millió forint. A keret létrehozásával azt is szándékozott megvalósítani a képviselőtestület, hogy véget vessünk egy régi vitának, gyakorlatnak. Korábban ugyanis némelyik civil szervezet – a többtréü tevékenységének a támogatására - az önkormányzat nem csak egy, hanem esetleg

több bizottságának keretére is nyújtott be pályázatot. Így pl. a sport, kulturális, szociális stb. jellegű tevékenységük támogatásáért külön-külön folyamodtak, pályáztak a megfelelő hatáskörű, támogatási összegek fölött rendelkező bizottságokhoz. Nos ezt a „pénzügyes” kollégák mindig is ellenezték. Az egyes szakbizottságok elnökei, tagjai viszont jó szándékúan támogatni akarták a szakterületükhöz kapcsolódó, hasznos tevékenységeket végző szervezeteket. Jőmagam ezt a gyakorlatot soha nem tudtam elítélni és így nem is léptem föl ellene. Különösen olyan szervezetek esetében nem, amelyek más EU-s, országos, vagy megyei pályázatokon is indultak és így működési, vagy program költségeik biztosítása céljából külső forrásokra is „nyomultak”. Hozzá kell tennem, hogy a civil pályázati keret belépésével egyidejűleg sajnos egyes bizottságok támogatási keretei megszűntek, vagy megcsappantak. Így pl. kulturális, vagy oktatási céltartalék már nincs.

A civil pályázati keret felhasználására már 2011-ben is megjelentettünk egy pályázati felhívást a város internetes honlapján és a Jászkerületben. Azon civil szervezetek részére, akik jászberényi székhelyűek. A „civil szervezet” fogalom tágabb értelmezéséből adódóan első évben igen széles kör, így klubok, körök pályázatait is befogadtuk. Programjaik, vagy éves működési költségeik támogatására pályázhattak, melyhez természetesen mindenkitől elvártuk önerő meglétét is. Kikötöttük még, hogy egy-egy pályázó a programjának, ill. működésének támogatására hozzánk legfőljebb csak egy-egy pályázatot nyújthat be. Pályázati felhívásunkra 77 pályázat érkezett határidőben, egy határidőn túl. Meglepetés volt, hogy többen is pályáztak, akiknek a bejegyzés szerint a székhelye nem Jászberényben van, viszont Jászberényben, vagy Jászberényért is végzik hasznos tevékenységüket. Ám sajnos az eredeti kiírás szerint így ők nem kaphattak támogatást a pályázataikra. Végül 69 pályázó részesült támogatásban, 8 többnyire a fenti okok miatt nem. A legmagasabb összeget a Szatmáry László Méhész Egyesület nyerte, 700.000 Ft-ot az Országos Mézvásár megrendezéséhez. Így átlagosan több mint 200.000 Ft jutott egy pályázatra. Utólag sokuktól kaptunk kedvező visszajelzést a sikeres pályázatuk nyomán.

A tavalyi pályázati eljárásunk tapasztalatait felhasználva egyrészt könnyítettünk, másrészt szigorítottunk a 2012-es pályázati eljárásban. Idén nemcsak a Jászberényben bejegyzett, hanem a tevékenységüket városunkban (is) végző civil szervezetek részére is megnyitottuk a forrást. Viszont szigorítást jelentett, hogy az elnyerhető összeg felső határát 400.000 Ft-ban állapítottuk meg, s legalább 30%-os önerő meglétéhez ragaszkodtunk. Továbbá – amire már 2011-ben előre felhívtuk a civil szervezeteink figyelmét – csak a bíróságon bejegyzett, nyilvántartott szervezetek pályázatait fogadjuk be. Figyelembe vettük ez által a „civil szervezet” fogalom többféle értelmezése közül az önkormányzat által is követendő, közigazgatási értelmezést. Hivatalos meghatározás szerint: „civil szervezetek a 2003. évi L. törvény 14.§-a alapján az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény alapján alapított, jogi személyiséggel rendelkező társadalmi szervezetek, szövetségek – a pártok, munkaadói és érdekképviselői szövetségek, biztosító egyesületek és egyházak – kivételével, valamint az 1959. IV. évi törvény alapján létrejött jogi személyiséggel rendelkező alapítványok (a közalapítvá-

nyok kivételével).” A civil szervezetek legfontosabb jellemzői: az intézményesültség, a függetlenség, a profit szétosztás tilalma, az önkormányzatiság és az önkéntesség. A civil szervezetek szinonimájaként gyakran alkalmazzák a nonprofit szervezetek, ritkábban a nem-kormányzati szervezetek kifejezést is.

A szigorítás után nem volt meglepő, hogy a tavalyinál jóval kevesebb, csak 50 pályázat érkezett be. Közülük is sajnos 7 nem bejegyzett szervezet, így őket nem tudtuk támogatni. Az elbírálás során nulla és 400.000 Ft közötti összegekre tettünk javaslatot. A legnagyobb összegű támogatást idén is az Országos Mézvásár megrendezéséhez adtuk. Az egy szervezetnek biztosított átlagos pályázati nyeresmény idén durván 190.000 Ft, ami még mindig kedvező volt. A tények kedvéért jegyzem meg, hogy jelen kötet kiadója, a Jászszági Évkönyv Alapítvány tavaly 350.000 Ft, idén pedig 200.000 Ft támogatást kapott a civil keretből. Megelégedéssel vettük tudomásul, hogy a civil tanácsadó testület közreműködésével kialakított javaslatainkat az illetékes Jogi, Ügy- és Közrendi Bizottság mindkét esztendőben változtatás nélkül elfogadta. Úgyszintén a képviselőtestület is jóváhagyta az alapítványoknak nyújtandó pályázati összegeket. Sajnálatos, hogy a be nem jegyzett klubok, körök, csoportok idén már nem kaphattak támogatást ebből a keretből. Nekik azt tudjuk tanácsolni – ha a jövő évben reménnyel szándékoznak ide pályázni – hogy vagy vétessék magukat bírósági nyilvántartásba, vagy keressenek olyan bejegyzett alapítványt, szervezetet, amelyiknek az alapító okiratában rögzített tevékenységi köre rokon az övékkel. Na és akkor az így, mint egy „ernyő szervezet” pályázhat a befogadott tevékenység támogatására. A civil tanácsadó testület tagjai és jómagam is szorgalmasan és érdeklődéssel látogatjuk – különösen a civil pályázati keretből támogatott - szervezetek sikeres és színvonalas rendezvényeit, figyeljük tevékenységüket. Örömmel tapasztaljuk, hogy a kapott közpénzt a közjóra, hasznos, célszerű, színvonalas tevékenységekre, közösség fejlesztésre fordítják. Ez megnyugtató és egyben biztató is a jövőre nézve. Egyrészt bízhatunk benne, hogy a derék civil szervezeteink továbbra is eredményesen tudnak majd tevékenykedni. Másrészt pedig azt reméljük, hogy a civil keret összege nem fogy tovább, hanem inkább növekszik, az aktív és érdeklődő lakosság épülését szolgálván. Önkormányzatunk a fentiekén túl más módokon is igyekszik a civil szervezetek eredményes működéséhez hozzájárulni. Meghatározóan fontos és hasznos segítség az is, hogy többüknek helyet, épületet biztosít a működéséhez. Ennek több módja is van. Néhány civil szervezet bérleti díj nélkül, vagy csak jelképes bérleti díj ellenében használhat önkormányzati tulajdonú ingatlant, épületet vagy területet (gazdaköri épület, horgász tavak, volt nyomda épülete). Ilyen esetekben sajnos azzal találkozunk, hogy akkor a használók oda más szervezetet nem, vagy nem nagyon engednek be. Mert bár a hét több napján kihasználatlan épületekben az üres napokon ott mások is tevékenykedhetnének, de hát a kedvezményezettek meg félnek a „közös ló” jól ismert problémájától. Igen hasznos továbbá, hogy nagyon sok civil szervezetünk helyet kap egy-egy önkormányzati intézmény, vagy valamilyen társaság épületében. Ugyancsak bérleti díj nélkül, vagy akár kedvező bérleti díj fejében. Természetesen ebben - nagyon helyesen – élen járnak a művelődési és az oktatási intézményeink.

Ezeket a lehetőségeket a szervezetek és az intézmények vezetőinek rugalmasságával még jobban ki lehetne használni. De más tulajdonú épületekben is működnek szép számmal civil szervezetek a városban (egyházi, társasági, vagy akár magán tulajdonúban). Ám ismert, hogy mindezek ellenére sok szervezet hely hiánnyal küzd és keresi tevékenysége végzéséhez a biztonságos, megfelelő, állandó helyiséget.

Információs támogatást is nyújt az önkormányzat a civil szervezeteknek. A megjelenő és hozzáférhető pályázatokra elektronikus levélben hívja fel a szervező iroda a figyelmüket. Továbbá több esetben szerveztünk társrendezőként előadásokat, tájékoztatókat, konzultációkat számukra. Na és bizony sajnos itt volt többször az a másik, nem várt kellemetlen meglepetés, hogy némelyik előadáson, pályázati tájékoztatón, konzultáción mindössze 4-5 civil szervezet képviselői jelentek meg. Pedig egy egész sorozatot is tartott időszerű civil témákban tavaly a Jászságban, s így Jászberényben is a Magyarországi Magiszter Alapítvány. Úgyszintén jártak már nálunk ilyen céllal a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Civil Információs Centrum szakemberei is. Örömmel láttam honlapjukon (melynek címe <http://szolnok.nonprofit.hu>), hogy a több mint 400 megyei szervezetet tartalmazó adatbázisukban több helyi és jászsági civil szervezet is regisztráltatta magát. De igen sok hasznos információ és tartalmas hírlevél is olvasható a korszerű és gyakorlatias honlapjukon. Friss hírek, események előjelzése, időszerű pályázati felhívások, új képzési ajánlatok stb. A szerteágazó tevékenységüket és az informatív honlapjukat látva személyesen is felkerestem a centrum vezetőjét Szolnokon, a szervezetük székhelyén. Pollákné Cser Edit elnök asszony sok mindentről tájékoztatót. Egyrészt, hogy a honlapjukon olvasható szolgáltatások legtöbbször ingyenes minden megyei, így természetesen a jászsági és a jászberényi civil szervezetek részére is. Komolyabb pályázatok kiírása előtt, vagy kiírása idején, továbbá jelentős jogszabály- és körülményváltozások kapcsán eddig is elmentek és a jövőben is szívesen elmennek nagyobb megyei településekre és tartanak előadást, tájékoztatót az érdeklődő civilek szélesebb körének. Elektronikus levél, vagy telefon útján is állnak a rendelkezésükre. De ha valaki személyesen szeretne a szakembereikkel konzultálni, előzetes egyeztetés után készséggel várják őket Szolnokon a centrumban is. Az utazási költségek relatív csökkentése érdekében ezért célszerű több szervezetnek összefognia és együtt odautazniuk. Érdemes tehát regisztráltatni magukat a centrumnál és bekapcsolódni a kölcsönös informálódásba, a közös munkába. Felmerült elnök asszonnyal egy írásbeli megállapodás megkötésének lehetősége is a centrum és önkormányzatunk között abból a célból, hogy az intenzívebb kapcsolattartás révén még több, még rendszeresebb, még hatékonyabb segítséget tudjunk nyújtani a civil szervezeteinknek, bele értve a jászságiakat is.

Civil szervezeteink munkájáról, rendezvényeiről, eredményeiről sokat és sokszor olvashatunk a Jászkiút Újságban és a Jászkiútban. Láthatunk és hallhatunk tudósításokat a JÁSZ TRIÓ TV-ben és Rádióban. De sok hasznos és érdekes cikket közöltek róluk a Jászsági Évkönyv kiadványai is. Ez mind öröndetes, hiszen szerencsére van miről tájékoztatni a lakosságot. Dicséretes, mert ez által tágabb körben megismerhetjük ezt a széles skálájú és nemes, színvonalas tevékenységi kört. Maradandóbbak

---

lehetnek azok az élmények, amikor személyesen is megnézünk egy-egy műsort, előadást, programot, foglalkozást a civiljeink rendezésében, vagy éppen megveszünk és elolvasunk egy-egy szép kiadványt. Legjobb és leginkább élmény dús viszont az, amikor csatlakozunk hozzájuk és tagként is részt veszünk egyik-másik civil szervezetünk tartalmas, pezsgő, hangulatos életében. Erre szeretném biztatni a kedves olvasókat is!